

PANDEMIJA – PERMANENTNO VANREDNO STANJE

Bojan Jovanović

Measures that governments all over the world employ against the pandemic have increasingly totalitarian characteristics.

Are we going to live in some kind of permanent state of emergency? Is the pandemic „a good chance“ to implement and impose measures of control and surveillance that would otherwise be immediately rejected as unacceptable?

These are the questions we are trying to answer in this analysis.

Kada je u pitanju akutna i aktuelna pandemija, uzeta kao oblik globalizacije ili globalnog širenja *artificijelnog* i, shodno tome, dosad nepoznatog uzročnika zaraze, otvaraju se pitanja koja, naravno, nijesu više samo uže medicinska i farmaceutska, nego još i neuporedivo više etička i politička.

Zaraza, naime, nije prijatna jedino zdravlju i životima miliona – i faktički svih ljudi – budući da za sobom povlači – ili, ako se hoće, otvara mogućnost – umanjivanja-sve-do-ukidanja slobode, toga glavnoga obilježja i pivotalne tekovine modernizacije Planete i Povijesti.

Akutna pandemija – tačnije *i* akutna pandemija – suočava i, bar kako sada izgleda, tek će suočiti pojedince, porodice i populacije sa bazičnim, egzistencijalnim pitanjima, pitanjima tiućih se slobode i slobodnosti, uključujući čak i – shvaćeno više, takoreći, fizički a manje metafizički – pitanje: *Postoji li (još) sloboda?*

Tako, uzeto u tom i takvom smislu, ovaj ogled predstavlja pokušaj da se slobodno razmišlja o slobodi, te da se postavi, neminovno upozoravalački, pitanje da li se nakon objave, recimo, kraja rada, kraja istorije ili kraja umjetnosti, približava dan u koji će biti objavljen ili će neobjavljeno doći takođe i *kraj doba slobode*, možda čak i slobode uopšte, *slobode kao slobode*.

Covid 19 policija: Da započnemo naše razmišljanje tako što ćemo kao povod da uzmemo nešto manje poznati podatak da se početkom aprila 2020. g. više od 3,9 milijardi ljudi nalazilo u izolaciji, karantinu, zatvoru, pritvoru... dakle nekom obliku striktnog ograničavanja slobode kretanja kojemu je ograničavanju (ili ukidanju) generalni razlog bila epidemija, odnosno sprječavanje geografskog širenja bolesti i onoga što se stručno naziva lokalna transmisija. Takođe, istih tih dana se nekih 2,78 milijardi pojedinaca, građana 49 država i teritorija, nalazilo u prinudnoj izolaciji kod kuće. Znamo da su ponegdje i čitavi gradovi, gradovi koje nastanjuju milioni ljudi, bili pretvarani u opsežne i opresivne karantine.

K tome, nemojmo zaboraviti, mnoge vlade su represivne mjere i taktike usmjeravale pogotovo protiv istraživačkog novinarstva i protiv medijskog izvještavanja o tim mjerama. Tako, recimo, organizacija *Human Rights Watch* ukazuje da su „pod maskom borbe porotiv novog korona virusa, vlasti u Kini intenzivirale represiju *on-line* blokirajući nezavisno izvještavanje, *information sharing* i kritičke komentare u odnosu na vladine odgovore na epidemiju... Agresivna sajber policija i invazivni *on-line* nadzor su imali ključnu ulogu u početnom pokrivanju

zaraze od strane vlade i sprečavanju slobodnog toka informacija, doprinoseći značajnom odugovlačenju hitnih odgovora i gubitku života¹.

Takođe, treba podsjetiti čitaoca da je u nedjeljama nakon što je kineska vlada zvanično priznala da smrtonosni virus postoji i da se požar zaraze sve više širi, nekoliko aktivista i boraca za ljudska prava bilo „odvedeno“ i da se do danas vode kao nestali.

To se dešavalo u onome što se naziva prvi talas pandemije. A kako sada izgleda, situacija se dodatno komplikuje, budući da se očekuje drugi (zapravo je to već i treći) nalet pandemije, tako da vlade zapadnih zemalja, nekako sad već i bez ikakvoga zazora, razmatraju sve raspoložive opcije odbrane. I koliko se može vidjeti, pitanje nije (više) mogu li se koristiti mjere koje su kao takve nedemokratske (odnosno u terminima i kontekstu ove analize: totalitarne), nego prije, koliko se daleko može ići u aplikaciji i eksploataciji tih i takvih mjera.

Pogotovo je indikativan primjer Velike Britanije. Ova zemlja, kolijevka liberalizma, najprije je na pandemiju odgovorila, tako da kažemo, više tipično britanski, skeptična već unaprijed prema državnom intervencionizmu, davajući prednost „spontanom poretku“, odnosno, tako nazvanom, „imunitetu krda“.

Kasnije, međutim, pogotovo recentno, imamo preokretanje koje zaslužuje ozbiljniju analizu. Na primjer, odlukom britanske vlade, zabranjeno je okupljanje više od šest osoba, nešto što je za takvu zemlju prilično *unusual*. Tim prije što se zabrana odnosi i na *indoor* okupljanja, dakle na porodične i prijateljske susrete u kućama.²

¹ Tasnim Nazeer, *The Coronavirus Crisis Digital Surveillance And 'technological Totalitarianism'*, <https://bylinetimes.com/2020/04/07/the-coronavirus-crisis-digital-surveillance-and-technological-totalitarianism/>, 7 April 2020.

² Up.: *Coronavirus (COVID-19): Meeting with others safely (social distancing)*, 22 September 2020,

Štaviše, vlada Britanije je u septembru odlučila da introdukuje posebne formacije policije, kojima bi zadatak bio nametanje i kontrola sprovođenja mjera o kojima je riječ, koje se nazivaju *Covid-19 police*. I uopšte nam ne izgledaju anegdotski, nego totalitarno, informacije kako su Britanci dobijali sudske pozive i zato što su (prema policijskom zapisniku) „išli u trgovinu da kupuju nebitne stvari“.³

„Ovako izgleda policijska država“, kako je totalitarizaciju o kojoj govorimo na primjeru Velike Britanije prokomentarisao nekadašnji sudija ustavnog suda Džonatan Sampšen.⁴

Prema tome, kako se još pronicljivo i tačno zaključuje, „korona virus kriza je preokrenula norme u skoro svim zapadnim društvima, uzrokujući načine života koji bi izgledali nezamislivo orvelijanski još do prije nekoliko mjeseci“.⁵

Razumije se da je tome tako, epidemija/pandemija predstavlja (novi) katalizator i faciliator totalitarnih tendencija koje, zapravo, nalaze njihovo mjesto i pravce na mapi savremenog svijeta i inače, dakle, odavno su već tu među nama... ili nad nama, tako da kažemo.

Štaviše, ukupno modernost i modernizacija se i ne mogu zamisliti bez novih tehnologija i bez razvoja i ekspanzije veoma raznovrsnih, moćnih tehničkih sredstava i izuma, a totalitarizam, onakav kakav teorijski i praktično jeste, nije

<https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-meeting-with-others-safely-social-distancing/coronavirus-covid-19-meeting-with-others-safely-social-distancing#seeing-friends-and-family>

³ *UC coronavirus response criticized as people are filmed by drones and stopped while shopping*, CNN, March 31, 2020,

<https://edition.cnn.com/2020/03/31/uk/uk-police-coronavirus-tactics-gbr-intl-scli/index.html>

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

moguć, nije ga moguće zamišljati i ozbiljivati, ukoliko nema upravo te tehničke, materijalne podloge totalitarizacije i totalitarizma. I u tom smislu, ovdje je mjesto da se još jednom složimo sa iznijetim homolognim uvidom britanskog politikologa Gidensa, naime reklo bi se da se i u tom i takvom kontekstu može bolje protumačiti i njegova opaska da „totalitarizam i modernost nisu povezani samo slučajno, već imanentno“⁶.

Sistem ešalon: U tu svrhu, korisno je da se jedan specifičan obavještajni i politički skandal još jednom svrhovito aktuelizuje i amplifikuje. Naime, Evropski Parlament je u januaru 1998. godine publikovao izvještaj karakterističan po tome što je veoma uzdrmao političke strukture i uznemirio nacionalna javna mnjenja, konsekvntno promijenivši - makar zakratko - javnu percepciju onoga što je, tako nazvana, globalna informatička revolucija. Jer, u tom dokumentu pod nazivom *Jedna ocjena tehnologija političke kontrole*, nakon nebrojenih demantija i dezavuisanja, najzad je objelodanjeno kao očigledno, postojanje misterioznog *Echelon Interception System* - odnosno, globalnog sistema za elektronski nadzor.

Istraživanje na kojemu je dokument zasnovan je netom bila sproveda STOA, jedno od internih tijela Evropske Unije, zaduženo za nauku i tehnologiju.

Otkriće je bilo više nego zaprepašćujuće:

Unutar Evrope, sve e-mail, telefonske i fax-poruke su rutinski presretane od strane U. S. National Security Agency, sve targetirane informacije se transferišu sa evropskog kopna preko

⁶ Entoni Gidens, *Posledice modernosti*, Biblioteka Eunomia, 1998. g, str. 164.

strateškog čvorišta u Londonu i onda preko satelita u Fort Meade u Merilendu...⁷

Sve poruke i preporuke koje su date na kraju izvještaja svode se u osnovi na jedno: recentni sistemi za nadzor i monitoring, združeni sa najnovijim *less-lethal* oružjem, predstavljaju ogromnu prijetnju demokratiji, kako u Evropi tako i širom svijeta, hitno se moraju podvrći demokratskoj i parlamentarnoj kontroli.

Šta je Ešalon? Ovaj sistem globalnog elektronskog nadzora konstituišu stanice za nadzor raspoređene širom svijeta - u Sjedinjenim Američkim Državama, Kanadi, Velikoj Britaniji, Novom Zelandu, Australiji. Radi se, zapravo, o državama koje su američki saveznici još od 1947. godine. „Ešalon“ je rezultat tako nazvanog sporazuma „UKUSA“, sklopljenog kako bi se na osnovu istoga združeno vodili obavještajni i kontraobavještajni rat protiv SSSR-a i socijalističkih saveznika, naravno u sklopu više od četiri decenije dugog trajanja Hladnog rata.

Poslije ovoga izvještaja, istim povodom, dolazi još jedan. U tom drugom izvještaju Evropskog Parlamenta iz maja 1999. godine, objavljenog pod nazivom *Razvoj tehnologija nadzora i rizik od zloupotrebe ekonomskih informacija*, objašnjava se način na koji djeluje sistem globalnog elektronskog nadzora Ešalon.

Najveći dio aktivnosti presretanja usmjeren je na telekomunikacioni saobraćaj koji se odvija u okviru sistema *Intelsat* ili mreže internacionalnih telekomunikacionih satelita, koju za redovan saobraćaj koriste telefonske kompanije kao i informaciono-komunikacioni sistemi u većini zemalja... dakle,

⁷ *An Appraisal Of Technologies Of Political Control*, European Parliament, Scientific Technological Options Assessment STOA, p. 19, <http://aei.pitt.edu/5538/1/5538.pdf>

uključujući i Crnu Goru. Na primjer, Olimpijske igre u Atini 2005. godine su se pnosile upravo preko Intelsatovih satelita do milijardi gledalaca širom svijeta.

Osim toga, Ešalon ili *Echelon interception system* nadzire i presreće i komunikaciju koja se redovno odvija preko regionalnih telekomunikacionih satelita kakvi su *Eutelsat* ili *Italsat*; kao i podvodnu komunikaciju koja se odvija posredstvom podvodnih komunikacionih kablova.

Prema tome, koliko se saznaje, vidi se da su u operativnu megastrukturu sistema Ešalon integrisani špijunski sateliti, brodovi, podmornice i zemaljske stanice za presretanje i prisluškivanje.

„Veliki brat nad Evropom“: Poslije svega – dakle, nakon što su objelodanjene činjenice daleko prevazišle svaku mogućnost dezavuisanja ili demantovanja, Evropski je Parlament 5. septembra 2001. godine usvojio dokument pod nazivom *Rezolucija Evropskog Parlamenta o postojanju globalnog sistema za presretanje privatnih i komercijalnih komunikacija (Echelon Interceptio System)*.

U toj se rezoluciji po prvi put politički i pravno verifikuje činjenica postojanja sistema globalnog elektronskog nadzora i shodno tome traži zaštita sloboda i prava (najprije) građana Evropske Unije.

Prije svega ovim dokumentom, time i tako i svom prethodnom i pratećom dinamikom, pokrenuta su politička javna mnjenja i moglo je izgledati kao da je moguća izvjesna regeneracija utrnulih slobodarskih težnji Evrope zapale u potčinjenost anonimnom totalitarizmu.

Recimo, holandski ministar odbrane je podnio izvještaj parlamentu u kojem se kaže i to da je postojanje sistema globalnog nadzora Echelon „izvan svake sumnje“. Takođe, u

Italiji je „Komitet za obaveštajne i bezbjedonosne službe“ tamošnjeg parlamenta sačinio izvještaj pod nazivom *Uloga obavještajnih i bezbjednosnih službi u slučaju EŠALON*, koji je podnijet predsjedniku Parlamenta.

Slično tome, informacije govore da se u Francuskoj skupštinski Komitet za odbranu bavio tim pitanjem i izradio odgovarajući izvještaj. Francuski državni tužilac iz tog vremena je naredio kontraobavještajnoj službi DST da ispita rad mreže Ešelon. Uticajni *Le Monde* je objavio tekst pod nazivom „Ešalon nas prisluškuje“, u kojem se veli i to da se do „afere Ešalon“ nije ni znalo da *National Security Agency* uopšte i postoji, te da to je tek vrh ledenog brijega veoma široke kampanje u evropskim medijima, o „Velikom Bratu nad Evropom“.

Međutim, danas je jasnije da tako započeta borba između demokratije i *tehnokratije* nije dovela do onog traženog preokreta, preokreta u smislu povraćaja supremacije demokratskih pravila i političko-pravne procedure. Nakon početnog entuzijazma, koji je varljivo obećavao ono što je DEGLOBALIZACIJA, povraćaj u stanje u kojem su, pored ostaloga, državne granice ponovo realno i relevantno obilježje državnoga suvereniteta, dospjelo se u sasvim suprotno stanje. Slikovito rečeno, *after all* o sistemu Ešalon mediji opet čute, dakle, opet „ne postoji“.

Tome nasuprot, objektivna analiza je pozvana i obavezana da iznova aktuelizuje eksplikacije i implikacije „afere Ešalon“, veoma ne pristajući na političko oročavanje aktuelnosti te teme; i, budući da su saznanja koja je *volens nolens* omogućila eskortna dinamika neuporedive važnosti, takva analiza istrajava, suprotstavljajući se zahtjevu za arhiviranjem.

Postavlja se pitanje: Ima li Evropa snage da se suprotstavi američkoj verziji globalizacije - i kao globalnog nadzora?

Taj neposredni i neobjavljeni globalni nadzor moguć je kao proizlazeći iz integracije političke patologije, beskrupulozne volje za moć i sprege brojnih satelitskih konstelacija i *dictionary* superkompjutera, kojima su svojstveni nenormalni informatički kapaciteti i brzina operacija.

I da li takav razvoj događaja u vezi sa globalizacijom, uostalom, treba da predstavlja iznenađenje, ukoliko stvarno razumijemo ono što je suštastveno kada su - kao nesumnjivi *conditio sine quo non* globalizacije - sve supertehnologije u pitanju? Spomenuti sistem „Ešelon“ nije ništa drugo nego konkretna implementacija i infrastruktura globalizacije koja se prijeteci i polagano rasprostire i koja već sada potpuno jasno pokazuje karakter buduće globalne vlasti. Samo, prethodno bi u odgovoru na gore postavljeno naivno pitanje trebalo pokazati da stvarno nema nikakve razlike između globalizacije i euroglobalizacije – mislimo i kada je u pitanju TOTALNI NADZOR.

S „aferom Ešalon“, pokazalo se i do koje je mjere u proces euroglobalizacije involvirana ekspanzija totalitarističkih tehnologija. Osoba od koje je rečeno objelodanjivanje i poteklo, britanski novinar Dankan Kempbel (jedan od autora izvještaja o „Ešalonu“ podnijetih Evropskom Parlamentu), izvještava još i da francuska vlada operiše stanicama za špijuniranje interkontinentalnih i satelitskih komunikacija u Kourou u Francuskoj Gvajani i u Mejotu, zatim u Novoj Kaledoniji, čak i u Ujedinjenim Arapskim Emiratomima, isto kao i u samoj Francuskoj, blizu Bordoa – u Domeu te u Alue le Roju, u blizini Pariza - dakle, vidimo da je to još jedna globalna špijunska mreža - *frenchelon*.

Kako se saznaje, Holandija otvoreno potvrđuje da špijunira telekomunikacione satelite, realizujući špijuniranje i preko prislušne stanice Zoutkamp. Danska je u u modernu stanicu za

špijuniranje satelita pretvorila špijunsku bazu Aflandšajg kod Kopenhaga, objekat iz vremena Hladnoga rata. Njemačka ima prislušne stanice u Korilu (Španija) i – kako navodi Dankan – i u Kini, Libanu i na Tajvanu.

Opet, dvadeset i više godina već u Rusiji djeluje tako nazvani SORM... a od 2000. g. i SORM 2; ukratko, akronim označava da je u pitanju ono što je **ruski ešalon**, koji, kako se izvještava, omogućava automatsku transmisiju svih oblika komunikacije do nadležnih službi bezbjednosti.

Biopolitički monitoring: A vraćajući se natrag sa notirane dosadašnje na tekuću sadašnju totalitarizaciju... barem koliko je poznato autoru, danas po prvi put imamo situaciju da se u čitavom nizu zemalja vanredno stanje ne uvodi iz političkih pobuda ili zbog prirodnih nepogoda, nego iz zdravstvenih i medicinskih razloga.

*Postojale su mnogo ozbiljnije epidemije u prošlosti, ali niko nije ni pomišljao da objavi vanredno stanje kao danas, takvo koje nam zabranjuje čak i da se krećemo.*⁸

A koliko su stvari u naše vrijeme, doista, nezadrživo iduće u takvom jednom pravcu, pokazuje i „nevjerovatan“ primjer realnih totalitarnih mjera koje je vlada Singapura preduzela tokom ove godine, žurna i željna da se izbori sa konflamacijom epidemije.

U toj zemlji vlada je za široke slojeve stanovništva uvela kao obavezu nošenje omanje portabl sprave pod nazivom *TraceTogether Token* kako bi se mogli „identifikovati ljudi koji bi mogli biti inficirani od strane osoba pozitivnih na virus“.⁹

⁸ Giorgio Agamben, “Clarifications”, *European Journal of Psychoanalysis*, <https://www.journal-psychoanalysis.eu/coronavirus-and-philosophers/>

⁹ *Trace Together Singapore Turns To Wearable Contact Tracing Covid*

Prvi koji su počeli nositi ovaj token bile su najranjivije kategorije, najprije hiljade najstarijih Singapuržana.

Tokom epidemije, praćenje ljudi je višestruko uvećano... baš kao što je i pristajanje ljudi da budu praćeni. Kao elektronska *device*, *TraceTogether* aplikacija i *TraceTogether Token* operativno spadaju u tako nazvane *contact tracing* naprave, invazivni *Bluetooth* infoinstrumentarijum, onaj koji je epidemija domestikovala i kako to već biva, gotovo da bismo tako rekli, dekriminalizovala.

U Evropskoj uniji, tako, podvedeno pod ono što se nazivlje *public health management*, povećava se i praktikuje se nadzor, nešto što se nazivlje *contact management*, obuhvatno traganje za osumnjičenima, doduše (još uvijek) ne žigosanim političkim neistomišljenicima, nego pojedincima za koje se sumnja da su *kontakti*.

Kako se objašnjava zvanično, menadžment ili nadzor o kojemu je ovdje riječ ima za cilj da se identifikuju kontakti vjerovatnih ili potvrđenih Covid-19 slučajeva, naime da se „rapidno identifikuju sekundarni slučajevi koji se mogu pojaviti iz transmisije od primarnih poznatih slučajeva i da se interveniše radi prekidanja daljnje transmisije“.¹⁰

Kako se navodi u studiji na koju ovdje referišemo, „*contact tracing* je esencijalna mjera za borbu protiv tekuće Covid-19 pandemije“.¹¹

Tech, <https://www.bbc.com/news/technology-53146360>

¹⁰ European Centre For Disease Prevention And Control, Technical Report, *Contact tracing: Public health management of persons, including healthcare workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union-first update*, 31 March 2020, p. 2, <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Public-health-management-persons-contact-novel-coronavirus-cases-2020-03-31.pdf>

¹¹ Ibid., p. 2.

Ali istovremeno, kako bismo željeli da primijetimo i kako bi valjalo primijetiti, realnost onoga što se ovdje i drugdje nazivlje *contact tracing* je doista takva da ne može a da nema jasan i jak totalitarni predznak. Odnosno, hajde da se malo poigramo riječima, nije li *contact tracing* esencijalna mjera za uspostavljanje totalitarnoga nadzora nad određenim arealom i stanovništvom, takođe... štaviše i nezavisno od ove akutne ili bilo koje epidemije? I još nešto k tome, nijesu li mjere i metode postavljene pod signaturu: *contact tracing*, zapravo posve stare, poznate i primjenjivane, naravno, mnogo prije nego što je akutna pandemija počela ili objavljena?

U tom smislu, nema nikakve sumnje da se kampanje koje vlasti na svim nivoima i meridijanima pokreću u borbi protiv zaraze, takoreći, nadovezuju na ono što je nazvano *war on terrorism* te da i u jednoj i u drugoj kampanji možemo ugledati nedvosmislen totalitaristički *omen*.

Ta veza je i posve operativna. Recimo, vlada Izraela je donijela vanredne mjere¹² kojima se bezbjednosnim službama odobrava da prate mobilne telefone i podatke sa mobilnih telefona ljudi koji su „osumnjičeni“ da bi mogli biti zaraženi. „Ova nova ovlašćenja će biti upotrijebljena za nametanje karantina i upozoravanje onih koji bi mogli doći u kontakt sa inficiranim pojedincima“.¹³

Jedna od vodećih izraelskih organizacija za zaštitu ljudskih prava je tim povodom upozorila da je riječ o „opasnom prese-danu i strmoglavoj nizbrdici“.¹⁴ U svakom slučaju, „jednom kada je individua markirana kao mogući korona virus slučaj,

¹² Ove su mjere donijete u martu tokom cjelonoćnog zasijedanja tamošnjeg kabineta.

¹³ *Coronavirus: Israel enables emergency spy powers*, BBC News, 17 March, <https://www.bbc.com/news/technology-51930681>

¹⁴ Ibid.

ministarstvo zdravlja je u stanju da prati da li se ta individua pridržava pravila karantina“. ¹⁵

Ali uz sve ovo posebno je značajno znati ono što bi ovdje bilo i ono najvažnije, naime, kako su „takva ovlašćenja obično rezervisana za protiv terorističke (*counter-terrorism*) operacije“. ¹⁶ A kada se tako nešto zna i sazna onda je očekivano i to da „postoje takođe i strahovi da će mjere nadzora normalno korišćene protiv terorista i kriminalaca takođe biti mobilisane i za praćenje disentera i kršenje individualne privatnosti“. ¹⁷

Uz ovo treba pojasniti da kada govorimo o pandemiji i totalitarizmu/totalitarizaciji, nije riječ, kako se to obično i misli, jedino o azijskim (i inače ovako ili onako) autoritarnim zemljama, poput Singapura, Sjeverne Koreje, Azerbejdžana ili Kine... nego i o „zapadnim“ i „demokratskim“ zemljama i zemljama EU, poput Italije, Njemačke i Austrije.

Ili recimo Francuske. Pored ostalog, naime, tamo su ustaljene kamere za video nadzor preusmjerene u podređivanje ovim intruzivnim, slobodno možemo reći, *mjerama biopolitičkog monitoringa*, tako da iste sada nadgledaju „koliko ljudi nose maske i njihovo pridržavanje propisa o socijalnom distanciranju“... ¹⁸

Pogotovo je, čini se, zloglasan slučaj Argentine, koja je odlukom vlasti čitava pretvorena u zemlju-karantin. Kako o tome čitamo, „ljudi širom Argentine su počeli govoriti o

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ *Israel Approves Phone Tracking to Halt Virus Spread*, Bloomberg, June 24, 2020,

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-06-24/israel-cabinet-approves-phone-tracking-to-halt-virus-spread>

¹⁸ *Coronavirus France: Cameras to monitor masks and social distancing*, BBC, 4 May 2020,

<https://www.bbc.com/news/world-europe-52529981>

‘karantiniranosti’ dok pretrpljuju najduže trajući *lock down* na svijetu... Stanovnici Buenos Airesa su bili zatočeni pet mjeseci i sada su i njihovi nervi iznureni“.¹⁹

Pravila karantina, pak, veoma se razlikuju od pravila na koja je naviknuta moderna i modernizovana, slobodna jedinka savremenosti. Na primjer, „nacionalni *lock down* je stupio na snagu 20. marta. To je bio poslednji put – prije 160 dana – da je stanovnicima područja Buenos Airesa, epicentra zaraze u toj zemlji, bilo dozvoljeno da napuštaju njihove domove osim zbog odlaska do prodavnice ili iz medicinskih razloga“.²⁰

Takođe, prostor karantina je tako da kažemo *eksteritorijalan* u odnosu na prostor ustavnosti. Kako u tom smislu stoje stvari ukoliko se prostor karantina poveća do veličine države a njegovo trajanje produži, tendencijski sve do neke vrste trajne privremenosti ili onoga što se ovdje-ondje počelo opisivati kao „nova normalnost“?

Poučno je i preporučljivo raz-vidjeti kako o ovoj temi razmišlja i kako je klarifikuje relevantni italijanski autor Đorđo Agamben. Osnovna karakteristika njegovoga razmišljanja bila bi u sljedećem – pandemija se od strane organa vlasti na nacionalnom i internacionalnom planu koristi/zloupotrebljava kako bi se ne samo uvelo vanredno stanje, nego kako bi se k tome vanredno stanje zadržalo i održalo kao *questio facti*, redovan *vanredan oblik vladavine*.

U vezi sa Agambenovim ukazivanjem da je riječ o aktuelnoj tendenciji da se vanredno stanje uspostavi kao nevanredno, znači, takoreći, tendenciju da se vanredno stanje nametne ne

¹⁹ *Coronavirus: Argentina's never-ending quarantine, Deutsche Welle*, 27. 08. 2020, <https://www.dw.com/en/coronavirus-argentinass-never-ending-quarantine/a-54721129>

²⁰ Ibid.

samo kao nova i normalna paradigma vladavine i vladanja nego i kao nov, „redovan“ način života u (post)modernosti, može se ocijeniti da je relevantno i posve korespondentno realnosti koja se ovdje-ondje smišljeno, rutinski prikriva u nejasnoću, doduše i odupire jasnoći saznavanja.

Važno je razumijevanje i sporazumijevanje oko toga da je riječ o tendenciji koja je starija i sasvim nezavisna od pandemije a da akutna pandemija sa svoje strane, naravno, veoma jako doprinosi narastanju i „normalizaciji“ rečene tendencije – aktuelnom pravnom ukidanju ljudskih prava – i njoj korespondentnog toka događaja. Tendencija, naime, zaživljuje, naglo prelazi iz plana u praksu, budući da ono što je do juče bilo krajnje sporno, sporno budući prijeteeće, više, naprosto, nije.

Naime, jučerašnje neprihvatljivo sada je nešto ubrzano prihvatljivo, prihvatljivo jer se sada i od sada realna prijetnja transformišući percepciju perceptivno transformiše, tako da se realna prijetnja, naprotiv, „prirodno“ i percipira i recipira kao *solution*.

Ali u onoj mjeri u kojoj je doista – dakle ne samo kada je u pitanju pandemija nego uveliko već i tzv. *war on terorism* – prihvatanje opasnosti kao *solution* postalo rašireno i *normalno* u toj mjeri se normalizuje i nenormalna predstava

*o vlasti kao trajnoj dominaciji nad svakim pojedincem u svakoj sferi života.*²¹

Ili isto to izraženo manje uopšteno, „u perverznom začaranom krugu, limitacija slobode nametnuta od strane vlada se prihvaća, u ime želje za bezbjednošću koja je kreirana od strane tih istih vlada koje sada intervenišu kako bi zadovoljile tu želju“.²²

²¹ Hana Arent, *Izvori totalitarizma*, Beograd 1998, str. 334.

²² Giorgio Agamben, “The Invention Of An Epidemic”, *European Journal of Psychoanalysis*, <https://www.journal-psychoanalysis.eu/coronavirus-and-philosophers/>

Ili još konkretnije, isto ovo što je rečeno: „Evidentno je da su Italijani spremni da žrtvuju praktično sve – normalne uslove življenja, društvene veze, rad, čak prijateljstva i religiozna ili politička uvjerenja – da bi izbjegli opasnost od razbolijevanja... Mi praktički živimo u jednom društvu koje je žrtvovalo slobodu takozvanim ‘bezbjednosnim razlozima’ i kao konsekvencu osudilo sebe na življenje u permanentnom stanju straha i nesigurnosti“.²³

Reference:

- Agamben Giorgio, *State Of Exception*, The University of Chicago Press, 2005.

- “The Invention Of An Epidemic”, *European Journal of Psychoanalysis*,

<https://www.journal-psychoanalysis.eu/coronavirus-and-philosophers/>

- “Clarifications”, *European Journal of Psychoanalysis*,

<https://www.journal-psychoanalysis.eu/coronavirus-and-philosophers/>

- *An Appraisal Of Technologies Of Political Control*, European Parliament, Scientific Technological Options Assessment STOA, <http://aei.pitt.edu/5538/1/5538.pdf>

²³ Giorgio Agamben, “Clarifications”, *European Journal of Psychoanalysis*, <https://www.journal-psychoanalysis.eu/coronavirus-and-philosophers/>

- Arent Hana, *Izvori totalitarizma*, Beograd 1998.
- *Coronavirus(COVID-19): Meeting with others safely (social distancing)*, 22 September 2020, <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-meeting-with-others-safely-social-distancing/coronavirus-covid-19-meeting-with-others-safely-social-distancing#seeing-friends-and-family>
- *Coronavirus France: Cameras to monitor masks and social distancing*, BBC, 4 May 2020, <https://www.bbc.com/news/world-europe-52529981>
- *Coronavirus: Argentina's never-ending quarantine*, Deutsche Welle, 27.08.2020, <https://www.dw.com/en/coronavirus-argentinass-never-ending-quarantine/a-54721129>
- *Coronavirus: Israel enables emergency spy powers*, BBC News, 17 March, <https://www.bbc.com/news/technology-51930681>
- European Centre For Disease Prevention And Control, Technical Report, *Contact tracing: Public health management of persons, including healthcare workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union-first update*, 31 March 2020, <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Public-health-management-persons-contact-novel-coronavirus-cases-2020-03-31.pdf>
- Gidens Entoni, *Posledice modernosti*, Biblioteka Eunomia, 1998. g.
- *Half of Humanity in Virus Confinement*, Voice of America, April 02, 2020, <https://www.voanews.com/science-health/coronavirus-outbreak/half-humanity-virus-confinement>
- *Israel Approves Phone Tracking to Halt Virus Spread*, Bloomberg, June 24, 2020, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-06-24/israel-cabinet-approves-phone-tracking-to-halt-virus-spread>
- Nazeer Tasnim, *The Coronavirus Crisis The Coronavirus Crisis Digital Surveillance And 'technological Totalitarianism'*, 7 April 2020, <https://bylinetimes.com/2020/04/07/the-coronavirus-crisis-digital-surveillance-and-technological-totalitarianism/>

- *Trace Together Singapore Turns To Wearable Contact Tracing Covid Tech*, 4 July, <https://www.bbc.com/news/technology-53146360>

- *UC coronavirus response criticized as people are filmed by drones and stopped while shopping*, CNN, March 31, 2020, <https://edition.cnn.com/2020/03/31/uk/uk-police-coronavirus-tactics-gbr-intl-scli/index.html>